CRONOLIT

DORIN DAVIDEANU

Roata se învîrteşte, mîinile mîngîie piatra fluida a lutului, degetele apasă, modelează. Roata se învîrteşte, lutul amestecat şi frămîntat păstrează atingerea mîinilor omeneşti, tinere şi bătrîne totodată. Chipul omului poartă pecetea tuturor timpurilor, un chip de copil şi de bătrîn, cu trăsături curate dar cu obrajii ridaţi, cu priviri inocente şi părul de nea. Iar în ochii lui se perindă reflexele timpului nesfîrşit, trecut şi viitor deopotrivă se amestecă neîncetat.

Astfel – spune legenda – s-a născut cronolitul, din lutul mîngîiat de veşnica trecere a rîului, din mîinile omului, spălate în lungul rîu al vremii.

Piatra de timp s-a dovedit a fi un material uşor şi rezistent, elastic, omogen şi izotrop. Poate fi topită, turnată, laminată, strunjită, clădită, tăiată, lipită. De la bun început a fost folosită la o seamă de construcţii, numai unele fanteziste.

Oamenii şi-au dat repede seama de influenţa stranie pe care cronolitul o are asupra timpului. Mult mai tîrziu au încercat să înţeleagă natura acestei influenţe.

Zidul timpului a fost prima mare construcţie executată din cronolit. În preajma sa vremea îşi încetineşte goana, ceasurile bat mai rar şi se zice că devii mai înţelept. Se mai spune că meşterii care l-au ridicat continuă încă să lucreze la capetele sale – de vor fi existînd.

Temporelieful – una din aplicaţiile aparent minore ale pietrei de timp. E vorba de o tehnică artistică, un fel de sculptură în cronolit. Scenele reprezentate în temporeliefuri prind viaţă încă din perioada executării operei, evoluînd şi schimbîndu-se neîncetat. Sculptorii continuă uneori să lucreze ani de zile, adăugind mereu alte personaje, alte scene, alte episoade. După o vreme, temporelieful scapă de sub controlul autorului, personajele şi decorurile combinîndu-se în continuare în noi episoade, la nesfîrşit.

Unii autori au încercat – zadarnic – să pătrundă în propriile temporeliefuri, executate la scară naturală.

Fîntîna timpului – un monument cu înfăţişare simplă, sobră. Nu e decît un foraj foarte adînc, căptuşit cu piatră de timp. Şi în acest caz se crede că meşterii continuă să lucreze, undeva în adîncul fîntînii. De altfel, este caracteristic faptul că, de cele mai multe ori, autorii construcţiilor din

cronolit nu le sfîrşesc niciodată ci, rătăcind în labirintul timpului, continuă să le creeze şi să le re-creeze.

Cît despre fîntîna timpului, a dobîndit o faimă cu totul neprevăzută, devenind loc de pelerinaj, templu şi sanctuar. O dată cu trecerea vremii, în fîntînă se aruncau tot mai mulţi oameni cărora numai la început, şi pentru puţin timp, li s-a spus sinucigaşi.

Podul peste timp – o splendidă construcţie inginerească, se desfăşoară zveltă, susţinută de un singur arc. Mergînd alături de pod, se pot măsura o mie de paşi între capetele sale. Dar cel ce porneşte pe pod nu poate şti cît de lungă îi va fi călătoria. Între cele două limite, lungimea podului e mereu schimbătoare. Deşi drumul are un început şi un sfîrşit, durata sa rămîne neştiută.

Cronopolis – oraş ridicat ca o ultimă încercare a oamenilor de a înţelege cronolitul, tăind în miezul lui. Un microunivers de străzi, ziduri, creneluri, subterane, palate. Dar, prin însăşi natura sa, cronolitul este incontrolabil, căci schimbările pe care le provoacă în structura timpului sînt cu totul aleatorii. Rătăcind pe străzile din Cronopolis, vom putea ajunge în orice loc, în orice vreme, oriunde, oricînd. Mergînd însă un timp suficient de îndelungat, ne vom întoarce la punctul de plecare.

...Asemenea timpului, în spiralatul lui vîrtej.